

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2006/7439 ARE-PI-SST
Arkivkode:
361.4

Dato:
07.03.2008

Uttalelse til kraftlinje og vindkraftverkprosjekter i Namdalen og på Fosen

Konsekvensutredningen for den planlagte 420 kV-kraftlinjen fra Namsos til Roan bør etter Direktoratet for naturforvaltnings vurdering ikke godkjennes før det er utarbeidet tilleggsutredning om biologisk mangfold. Eksisterende informasjon bør kontrolleres og suppleres med grundigere undersøkelser, og det bør på grunnlag av dette gjøres nye vurderinger av blant annet konfliktnivå og traséjusteringer.

Når det gjelder videre vindkraftutbygging på Fosen mener Direktoratet for naturforvaltning at dette bør stilles i bero i påvente av regionale planer for vindkraft. Både fylkeskommunen i Sør-Trøndelag og i Nord-Trøndelag arbeider nå med planer som vil avveie områder for videre vindkraftutbygging i disse fylkene.

Den store interessen for vindkraftutbygging på Fosen gjør det helt nødvendig med en samlet vurdering av alle meldte anlegg. Det er nødvendig med ny og mer omfattende kartlegging av biologisk mangfold, og alternative områder for friluftsliv bør beskrives. Sumvirkningene av flere vindkraftanlegg på biologisk mangfold, friluftsliv og landskap bør utredes, sammen med en samordnet nettilknytning for vindkraftanleggene.

Det vises til brev av 14. november 2007 med konsesjonssøknad for 420 kV kraftlinje Namsos-Roan, melding om åtte vindkraftanlegg og melding om samordnet nettilknytning for vindkraftverk i Namdalen og Fosen. Det vises også til avtale om utsatt høringsfrist. Direktoratet for naturforvaltning (DN) avgir en samlet uttalelse til disse prosjektene.

DN og Riksantikvaren skal utarbeide tematiske konfliktvurdering for meldte og konsesjonssøkte vindkraftanlegg. De tematiske konfliktvurderingene for de meldte vindkraftanleggene på Fosen ettersendes som egen sak.

Det foreligger planer om omfattende vindkraftutbygging på Fosen i Sør- og Nord-Trøndelag. Vindkraftutbygging krever nettilknytning og større kapasitet i overføringsnett. DN mener det er positivt at NVE samordner høringen for meldte utbygginger innenfor et avgrenset område.

KONSEKVENsutredning og konsesjonssøknad for 420 kV-LINJE NAMSOS-ROAN

Statnett har konsesjonssøkt en ca 82 km lang 420 kV-linje fra Overhalla kommune i Nord-Trøndelag til Roan kommune i Sør-Trøndelag. Prosjektet berører i tillegg Namsos, Namdalseid, Flatanger og Osen kommuner. Tiltaket er begrunnet i den planlagte vindkraftutbyggingen på Fosen: dagens ledningsnett er ikke dimensjonert for å kunne ta imot produsert kraft fra nye anlegg. Men prosjektet ses også i sammenheng med styrking av kraftledningsnettet fra Nord-Norge til Midt-Norge. Linja kan enten komme til å bli forlenget sørover til Surnadal, eller bli en radial inn til dagens nett i Namsos.

Av de utredete traséene på strekningen Namsos-Roan har Statnett valgt å søke konsesjon til det sørligste alternativet, hovedalternativ 3.0. Det er dette alternativet som kommer ut som den beste løsningen i flere av fagrapportene. Ut fra foreliggende utredningsmaterieell kan det se ut til at hovedalternativ 3.0 er den beste løsningen for å ivareta hensyn til natur, landskap og friluftsliv, når en ser hele strekningen under ett. Man unngår blant annet å skjære gjennom sammenhengende inngrepsfrie områder midt i utredningsområdet som har stor verdi for friluftsliv. DN vil imidlertid påpeke at det er del svakheter i det framlagte materialet, og vi mener dette bør rettes opp før NVE tar endelig stilling til søknaden og valg av traséalternativ.

Biologisk mangfold

Kartleggingen av områder som er viktige for plante- og dyreliv er i all hovedsak basert på tidligere registreringer. Det har vært noe feltarbeid. Ut fra fagrapporten om naturmiljø ser det ut til at dette har vært begrenset til befaringer i noen av de tidligere kartlagte områdene, og at det i det hele tatt ikke er utført nye registreringer.

DN vil påpeke at en konsekvensutredning for et planlagt utbyggingsprosjekt sjelden kan baseres på eksisterende informasjon. Selv om man kan bruke informasjon fra gjennomført kommunal naturtypekartlegging, er det viktig å kontrollere og oppdatere denne informasjonen, og å supplere den med grundigere og målrettet kartlegging med fokus på de aktuelle utbyggingsområdene og de spesifikke utbyggingsplanene. Etter DN's vurdering i denne konkrete sak er naturmiljøet ikke er godt nok kartlagt som grunnlag for å vurdere konsekvenser og dermed tilrå trasévalg. Dette gjelder særlig leveområder for vilt, der undersøkelsene er av noe eldre dato og dessuten ikke har samme kvalitet over hele utredningsområdet. Blant annet er det slik at enkelte viktige områder for skogsfugl tilsynelatende "stopper opp" ved kommunegrensa, fordi det ikke har vært gjennomført tilsvarende undersøkelser i nabokommunen. Det framkommer flere slike områder på temakartet om naturmiljø, og fenomenet er dessuten omtalt i fagutreders egen beskrivelse av datakvalitet og usikkerhet. Fagutreder konkluderer med at det er "samlet sett er grunnlag for noe usikkerhet" rundt vurderingene av viltforekomster i plan- og utredningsområdet. Det er svært positivt at dette uttrykkes tydelig. DN vil imidlertid mene at hensikten med en konsekvensutredning må være å tette kunnskapshull og korrigere slike usikkerheter, ikke å påpeke dem. Det burde med andre ord vært avsatt ressurser i utredningsarbeidet til nødvendig registrering av viktige leveområder.

Utredningsområdet inneholder flere områder med skog av typen boreal regnskog, som bare finnes i Midt-Norge og som er en unik skogtype i internasjonal sammenheng. Eventuell reduksjon eller fragmentering av slike områder vil være en klart negativ effekt av kraftlinjen. Aktuelle områder langs de ulike traséalternativene står omtalt i teksten, men etter DN's vurdering burde denne spesielle og viktige problemstillingen vært viet større oppmerksomhet. Linjeføring inntil områdene med påfølgende kanteffekter kunne vært problematisert bedre. Videre burde temakartet for naturmiljø hatt separate koder for områder med verdifull vegetasjon og viktige leveområder for fugl. Alternativt kunne det vært utarbeidet separate temakart for naturtyper og fauna, slik det gjøres i en del konsekvensutredninger.

Friluftsliv

DN er opptatt av at friluftsliv behandles som separat tema i KU-er. Vi vurderer at dette er ivaretatt i denne saken. Friluftsliv er innarbeidet i en fagrapport som også omhandler reiseliv, men rapporten tydeliggjør at det er gjort forskjellig konsekvensvurdering for hvert av de to temaene.

Fagrapportens presentasjon av friluftslivet i hver kommune og den påfølgende omtalen av de viktigste friluftsområdene i utredningsområdet virker i utgangspunktet solid. DN er likevel kjent med at område L – Mefossheia/Hemnafjellet/kysten i Namdalseid – er mer benyttet til friluftsliv enn det som framkommer av rapporten: områdene ved Sund og Hemnafjellet er betydelige friluftsområder, blant annet for en økende hyttebefolkning, og Hemnafjellet er et mye brukt turmål for toppurer. I tilknytning til område N – Jøssund/Oppland/ grense Osen kommune – hadde det vært naturlig å ta med at det arrangeres turmarsj til Osen hvert år. Det kan altså se ut til at det er noen unøyaktigheter i presentasjonen av områdene. Vi regner med at tilleggsopplysninger fra oss og fra andre høringsinstanser blir tatt med når virkningene av prosjektet skal oppsummeres. DN har likevel ikke grunnlag for å si at konklusjonene i rapporten bør endres.

Kartet over verdivurderte friluftsområder (vedlegg 4 i fagrapporten) burde ha hatt med arealavgrensninger. Hovedrapporten burde dessuten ha gjengitt dette kartet, i stedet for å ta med det som kalles ”temakart friluftsliv” (vedlegg 5 i fagrapporten), som i realiteten ikke har noen verdi for å illustrere virkninger for friluftsliv. Kartet i hovedrapporten viser en del tilretteleggingstiltak, men de er løsrevet fra viktige friluftsområder, og flere av kategoriene (blant annet rasteplasser) er uten interesse i friluftssammenheng.

Vernede områder

Vurderte traséer berører to planlagte verneområder (barskogreservater) i Osen kommune, og konsekvenser for disse er ikke tatt med i utredningen. DN viser til nærmere opplysninger i høringsuttalelse fra fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Eksisterende naturreservater vises på ”temakart friluftsliv”, som altså er et kart over punkter med ulik form for tilrettelegging. Det er positivt at de er kartfestet, men det hadde etter vår vurdering vært mer logisk å knytte naturreservatene til kart over temaet naturmiljø.

Inngrepsfrie områder

Ved utredning av konsekvenser på inngrepsfri natur er det de offisielle betegnelse som skal brukes. Sonene heter villmarkspreget område og inngrepsfri sone 1 og 2 – ikke inngrepsfri sone 1, 2 og 3, som er brukt i denne konsekvensutredningen.

Etter det vi kan se, inneholder ikke materialet kart som viser bortfall av inngrepsfrie områder – altså før- og ettersituasjon. DN mener at kart som viser bortfallet har stor nytteverdi for å illustrere viktig informasjon. Vi viser også til utredningsprogrammet, der det står at ”**reduksjon** av INON som følge av tiltaket skal tall- og **kartfestes**” (våre uthevninger).

Annet

Konklusjoner i fagrapportene er, som vanlig fra Statnett, ryddig oppsummert og presentert. DN reagerer imidlertid på at bakgrunnskartet for trasékart 1:75 000 (vedlegg 15) er uskarpt, slik at stedsnavn ikke er leselige. Videre er en del av bildene i fagrapporten om landskapsbilde små og/eller uskarpe. Det er faktisk vanskelig å se kraftlinjen på flere av visualiseringene, og det blir dermed vanskelig å danne seg et inntrykk av hvordan kraftlinjen vil gå i terrenget.

KONKLUSJON 420 kV KRAFTLINJE

DN mener Statnett bør pålegges nærmere utredning av biologisk mangfold (plante- og dyreliv) langs traséene. Eksisterende informasjon om naturtyper og viltområder bør kontrolleres og bygges ut med nye og grundigere undersøkelser. Konsekvensutredningen bør også suppleres med informasjon om pågående verneplanarbeid med mulig framtidige verneområder. Informasjon om naturmiljø og verneområder vil igjen danne grunnlaget for endret eller justert vurdering av konsekvenser og konfliktnivå, og for råd om tilpassinger og justeringer – eventuelt også trasévalg.

Det bør også lages nye temakart for miljøinformasjon:

- Naturmiljøkart der den nye informasjonen innarbeides. Kartet/kartene bør spesifikt vise hvilke områder som er boreal kystgranskog. Eksisterende og planlagte naturreservater bør vises.
- Friluftsliv: Tydeligere geografisk stedfestet informasjon om utfartsområder, turmål og annet som reelt er relevant for friluftsliv.
- Inngrepsfrie områder: Kart som synliggjør framtidig tap ved realisering av prosjektet.

MELDTE VINDKRAFTANLEGG

Anlegg	Kommune	Utbygger	Installert effekt	Turbiner	Planområde
Breivikfjellet	Namdalseid Namsos	Agder Energi	60 MW	30 stk 3 MW	11 km ²
Storsnøheia	Namdalseid	Statskog SF	54 MW	18 stk 3 MW	9 km ²
Innvordfjellet	Flatanger Namdalseid	Zephyr AS	90 MW	40 stk 3 MW	11 km ²
Jektheia	Namdalseid	Agder Energi	150 MW	50 stk 3 MW	26 km ²
Jektheia Øyenskvallen	Namdalseid	Statskog SF	57 MW	19 stk 3 MW	
Beingårdsheia Mefossheia	Flatanger Namdalseid	Ulvig Kiær AS	140 MW	60 stk 3 MW	15 km ²
Rørvassheia/ Aunkrona	Flatanger Osen	Agder Energi	240 MW	105 stk 1,5 og 3 MW	30 km ²
Blåheia	Osen Roan	Agder Energi	300 MW	100 stk 3 MW	104 km ² (47 km ²)

Utredningstema

Vedlagte faktaark beskriver generelt de faglige spørsmål som DN mener bør utredes ved planer om utbygging av vindkraftverk. Vi vil i det følgende utdype en del spørsmål omkring enkelte av fagtemaene, både basert på erfaring med konsekvensutredninger og med utgangspunkt i det store antallet planlagte vindkraftverk på Fosen. Vi har også, lenger bak i dette dokumentet, gitt konkrete innspill til hver enkelt sak, basert på forvaltningens egen fagkunnskap satt opp mot meldingens innhold.

Landskap

DN legger til grunn at vindturbiner kan påvirke den visuelle opplevelsen av landskapet over større avstander enn det som vanligvis er blitt oppgitt som influensområde i konsekvensutredninger. I NVEs veileder *Visualisering av planlagte vindkraftverk 5-2007* heter det bl.a. at "...erfaringer fra Hitra og Smøla viser at vindturbinene oppfattes som tydelige landskapselementer og setter sitt preg på opplevelsen av landskapet på om lag 10-12 kilometers avstand, selv der terrengformer og vegetasjon bidrar til å dempe det visuelle inntrykket". Veilederen poengterer også at andre forhold enn avstand kan ha betydning for hvordan vindkraftverket oppleves. DN mener det er viktig at

konsekvensutredningene omfatter alle områder innenfor en radius på 10 km fra planområdet. I tillegg bør konsekvensutredningene ta med spesielt viktige områder og landskap utover 10 km.

DN vil også presisere at det ikke bare er synligheten av vindkraftanleggene som påvirker landskapsbildet. Blant annet vil terrengform, antall landskapselement og andre tekniske installasjoner være med å påvirke opplevelsen av vindkraftverkene i landskapet. Form og avgrensning av vindkraftverkene vil også påvirke den visuelle opplevelsen.

DN har utarbeidet et kart med 10 km buffersone for kjente planlagte vindkraftverk på Fosen (vedlagt). Kartet er ikke et synlighetskart, men det indikerer at landskapet på Fosen blir sterkt berørt av disse vindkraftprosjektene. Den omfattende påvirkningen gjør det helt nødvendig med en samlet vurdering av konsekvensene på landskapet for alle kjente vindkraftprosjekt på Fosen.

Friluftsliv

DN har erfaring for at man i konsekvensutredninger slår sammen friluftsliv med reiseliv eller med ferdsel. Dette er uheldig. Friluftsliv er et eget fagtema som ikke bør blandes sammen med annen fritids- eller nyttebruk av natur. Sammenblandingen bidrar ofte til at vindkraftverkernes konsekvens for friluftslivet feilaktig blir vurdert som mindre negativ. Det er derfor viktig at NVE i sin fastsettelse av utredningsprogram presiserer at friluftsliv skal utredes som eget tema.

I vurderingen av friluftsliv bør man bruke metodikk fra DN-håndbok 25 *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder*. Med bruk av felles metodikk vil det være lettere å gjøre sammenlignende vurderinger av ulike prosjekter.

DN mener videre at det er helt nødvendig med en samlet vurdering av konsekvenser for friluftslivet som følge av vindkraftutbyggingen på Fosen. Summen av de planlagte anleggene kan bidra til at det for mange ikke lenger finnes friluftslivsmuligheter i nærheten med de kvalitetene disse områdene nå har. En vurdering av alternative friluftsområder både for hvert enkelt anlegg, og for summen av alle anleggene er derfor helt nødvendig.

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

INON-verktøyet gir en absolutt avgrensning av områder ut fra avstand til bestemte typer tekniske inngrep. Indre deler av Fosen har store sammenhengende områder av inngrepsfrie områder som ligger 1-3 eller 3-5 km fra inngrep (sone 1 og 2). De inngrepsfrie områdene er store og sammenhengende, og noen strekker seg fra fjord til fjell. Inngrepsfrie områder har en egenverdi samtidig som de ofte kan ha vesentlige verdier knyttet til landskap, kulturlandskap, friluftsliv, naturtyper og biologisk mangfold. En storstilt utbygging av vindkraft på Fosen med tilhørende linjenett vil medføre store tap av inngrepsfrie områder på Fosen. Det er et nasjonalt mål å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på.

DN mener derfor at det er helt nødvendig at det gjøres en samlet vurdering av konsekvensene for inngrepsfrie naturområder av vindkraftutbyggingen på Fosen. Konsekvensvurderingen bør tallfeste og kartfeste bortfall av INON-områder. Den samlede vurderingen bør også beskrive hvilken effekt bortfallet av INON indirekte har på friluftslivet og biologisk mangfold.

Biologisk mangfold

Områdene som ønskes utbygd ligger i et mangfoldig landskap fra fjord til fjell med et rikt og variert fugle- og dyreliv. De fleste tiltakshaverne legger opp til å bruke eksisterende kunnskap som grunnlag for sine søknader. DN legger til grunn at dette ikke vil gi tilstrekkelig kunnskap til å vurdere konsekvensene av planlagte vindkraftverk med tilhørende infrastruktur på truede og sårbare arter.

Mye av den eksisterende kunnskapen er av eldre dato, og det er derfor behov for ny og en mer omfattende kartlegging. Kartlegging av biologisk mangfold har ofte blitt prioritert til områder i kommunene hvor det tradisjonelt har vært størst potensial for å komme i konflikt med andre brukerinteresser. Generelt er høyereliggende områder de som er dårligst undersøkt i den kommunale kartleggingen. Riksrevisjonen (dokument nr. 3:12 2005-2006) har også avdekket svakheter i plangrunnlaget i revisjonen av myndighetenes kartlegging og overvåking av biologisk mangfold. Riksrevisjonen påpeker at det fremdeles er store utfordringer knyttet til kunnskap om biologisk mangfold i Norge.

Fysiske inngrep er en av de viktigste årsakene til tap av arter. Sumvirkningen av mange små inngrep kan få betydelige følger for artenes overlevelse. Kombinasjonen med nedbygging av leveområder, nye kraftlinjer, og økt tilgjengelighet vil gjøre at den totale effekten blir større enn summen av enkeltfaktorene hver for seg.

DN mener det er helt nødvendig at det gjennomføres kartlegging av naturtyper, bestander, hekkestatus og viktige funksjonsområder for biologisk mangfold i og i tilknytning til planområdene. Kartleggingen bør ha spesiell fokus på ansvarsarter/rødlistearter som havørn, kongeørn, vandrefalk, hubro, fjellvåk, storlom og sjørør. Hønsefugl vil også være arter som kan bli påvirket av vindkraftanlegg og nye kraftlinjer. Kartleggingen bør også avdekke om vindkraftutbyggingen berører viktige trekkruiter for fugl. I kartleggingen av vilt og naturtyper bør man bruke metodikk fra siste versjon av DN-håndbøkene 11 *Viltkartlegging* 13 *Kartlegging av naturtyper*. Med bruk av felles metodikk vil det være lettere å gjøre sammenlignende vurderinger av ulike prosjekter.

Dersom utbyggingen av mange vindkraftverk systematisk rammer enkeltarter, kan virkningene bli store for disse artene. Kartleggingen bør derfor vurdere sumvirkningene av arealbeslag, fragmentering, barrierevirkning og økt tilgjengelighet på biologisk mangfold.

KOMMENTARER TIL DE ENKELTE PROSJEKTENE

Breivikfjellet vindkraftverk

Meldingen gir en kort og oversiktlig områdebeskrivelse samt beskrivelse av tiltaket med mulige konsekvenser og utredningsprogram. Det meldte vindkraftanlegget vil berøre inngrepsfrie naturområder av typen sone 2 (1-3 km fra tyngre teknisk inngrep), og vil sannsynligvis medføre et bortfall av hele eller store deler av det inngrepsfrie området på Breivikfjellet og Hemnafjellet.

I avsnittet om friluftsliv vises det til at det meldte området ikke benyttes som turterreng i særlig stor grad, men at området benyttes til både storvilt- og småviltjakt. Hemnafjellet, som er den høyeste av fjelltoppene i området, er et viktig friluftsområde for innbyggerne i både Namdalseid og Namsos kommuner.

Det går fram av meldingen at det ikke er registrert viktige arter inne i det området som vil bli direkte berørt, men at tiltaket grenser nært opp til lokaliseringer av viktige naturtyper og hekke/leveområder for enkelte rødlistearter.

DN mener at det er nødvendig med en nærmere redegjørelse av hvilke konsekvenser utbyggingen kan få for naturverdiene og friluftslivet i det berørte området. DN viser til at det blant annet er lokalisert hekkeområder for både kongeørn og hønsehauk i nærheten av utbyggingsområdet.

Storsnøheia vindkraftverk

Meldingen gir en kort og oversiktlig områdebeskrivelse samt beskrivelse av tiltaket med mulige konsekvenser og utredningsprogram. Det meldte vindkraftanlegget vil berøre inngrepsfrie

naturområder av typen sone 2 (1-3 km fra tyngre teknisk inngrep), og vil medføre et bortfall av hele eller store deler av det inngrepsfrie området på Storsnøheia.

Planområdet er viktig for friluftsliv både sommer og vinter, og det ligger flere åpne hytter for allmennheten i influensområdet.

Det går frem av meldingen at det ikke er registrert viktige arter inne i det området som vil bli direkte berørt. DN mener at det er nødvendig med en nærmere redegjørelse av hvilke konsekvenser utbyggingen kan få for naturverdiene og friluftslivet i det berørte området. DN viser til at det blant annet er lokalisert hekkeområder for både fjellvåk og kongeørn i nærheten av utbyggingsområdet.

Innvordfjellet vindkraftverk

I beskrivelsen av naturverdier heter det at det i Flatanger finnes en av Norges tettteste bestander av havørn, og at kommunen er mye besøkt av nettopp denne årsaken. Videre heter det at erfaringer fra eksisterende vindkraftverk "viser at kollisjonsfaren generelt er liten". I alt "vurderes de negative påvirkninger generelt som moderate ved anlegg av et vindkraftverk". DN vil vise til de seneste års erfaringer med vindkraftverket på Smøla, og legger til grunn at risikoen – og sannsynligheten – for at havørn kolliderer med vindmøller er til dels meget stor. Konsekvenser for denne arten mht hekking har også vist seg å være negative.

Når det gjelder utredningsprogrammet ber DN derfor om at det gjøres grundige undersøkelser når det gjelder havørn. Her er det viktig med grundige feltundersøkelser, dersom det ikke allerede finnes utfyllende dokumentasjon fra de mange interesserte som oppsøker havørna. Undersøkelsene bør også omfatte vandrefalk, som er påvist i området. Videre bør utredningsprogrammet si noe om oppfølgende undersøkelser på denne og evt andre sårbare arter.

Meldingen blander friluftsliv og reiseliv/turisme, og har ikke vært spesielt grundig når det gjelder å framskaffe lett tilgjengelig informasjon om bruken av området. DN vil understreke at friluftsliv er et eget fagfelt, og ikke skal blandes sammen med verken reiseliv eller ferdsel.

Utvorda er et viktig område for utfart og friluftsliv. Det går en tilrettelagt sti via den mye besøkte Utvorda festning, og forbi skjellsandstranda Kobringen som er et viktig utfartssted både for de som kommer til fots og de som kommer med båt. Stranda er mye brukt til bading og den eneste av sitt slag i området. Her foregår også sjøfiske fra land, og det foregår en del dykking. Det finnes en gamme for overnatting der. Skjærgården utenfor med Villa fyr og Ellingen er et mye brukt båtutfartsområde i regional sammenheng. Det er viktig at utredningen på friluftsliv vurderer konsekvenser for disse områdene, og hvorvidt det finnes alternativer for dagens brukere. Videre bør landskapsutredningen omfatte konsekvenser for nevnte skjærgårdsområder.

Jektheia vindkraftverk

Prosjektet overlapper delvis med planområdet for Jektheia og Øyenskavlen. Det planlagte vindkraftanlegget berøre inngrepsfrie områder av både sone 1 og 2. Bortfall av inngrepsfrie områder bør ses i sammenheng spesielt med det tilgrensende området, men også med eventuelle andre nærliggende anlegg som vil påvirke de samme inngrepsfrie sonene.

Meldingen blander sammen temaet reiseliv og ferdsel. En slik sammenblanding kan i noen sammenhenger medføre at konsekvensene for friluftsliv ikke kommer tydelig fram i en konsekvensutredning.

Når det gjelder beskrivelsen av naturmiljøverdier vil DN påpeke at det er lokalisert yngleområder for rødlistartene hønsehauk, kongeørn og fjellvåk i umiddelbar nærhet, og det vil være sannsynlig at en utbygging av Jektheia representerer et inngrep i deres naturlige leveområde.

Det planlagte vindkraftanlegget er planlagt tett ved grensen til Øyenskavlen naturreservat. DN er også kjent med at Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har meldt oppstart for en verneplanprosess (Oksvolldalen). Verneforslaget representerer en utvidelse av det eksisterende naturreservatet og vil berøre den nordlige delen av utbyggingsområdet samt den foreslåtte atkomststraseen fra Altskardet. DN ber om at det spesielt legges vekt på utbyggingens konsekvenser for det tilgrensende naturreservatet(ene), det verna Årgårdsvassdraget samt mindre lokaliteter av prioriterte naturtyper som kan bli berørt av tiltaket.

Jektheia og Øyenskavlen vindkraftverk

Vindkraftanlegget berører inngrepsfrie områder av både sone 1 og 2. Bortfall av inngrepsfrie områder bør ses i sammenheng spesielt med det tilgrensende området (Jektheia), men også med eventuelle andre nærliggende anlegg som vil påvirke de samme inngrepsfrie sonene.

I avsnittet om friluftsliv vises det til at det meldte området er viktig for friluftsliv både sommer og vinter, og det påpekes at en utbygging til en viss grad vil lette atkomsten til området. DN ønsker i denne sammenhengen å poengtere at friluftsliv og ferdsel ikke bør blandes sammen. I utredningsprogrammet bør temaet friluftsliv og de konsekvenser som en utbygging medfører utdypes nærmere, og det bør utredes hvilke mulige alternativer som finnes for dagens brukere av området.

Når det gjelder biologisk mangfold ber DN om at det spesielt legges vekt på utbyggingens mulige konsekvenser for det tilgrensende naturreservatet(ene), det verna Årgårdsvassdraget samt mindre lokaliteter av prioriterte naturtyper som kan bli berørt av tiltaket. DN vil også informere om at det i området er påvist hekke/leveområde for rødlisteartene kongeørn og fjellvåk, og det bes om at disse samt eventuelle andre rødliste/ansvarsarter får spesiell oppfølging i utredningen.

Beingårdsheia/Mefossheia vindkraftverk

Det gjøres ingen forhåndsvurderinger av konfliktnivået i meldingen. Planområdet er todelt, og ligger på hver sin side av Eidsbygdskaret. Eidsbygdskaret ble tidligere vurdert vernet (kystgranskog), men ble tatt ut av verneplanen pga inngrep som ble gjort mens verneplanen var under utarbeidelse. Det kan ikke utelukkes at det fremdeles er naturverdier der knyttet til boreal regnskog. Alle inngrep som fører til åpning av skogen og/eller fjerning av trær er umiddelbare trusler for lokaliteter med boreal regnskog. Det er derfor viktig med grundig kartlegging før man går videre med planlagt veg gjennom skaret.

Det ligger en del hytter i området, og det er et relativt populært utfartsområde både vinter og sommer/høst. Flatangerkysten gir få muligheter til skigåing, og folk må derfor til fjells. Utredningene må derfor være tydelig på hvilke alternativer dagens brukere har til tilsvarende friluftsliv. DN ønsker å presisere at friluftsliv er et eget fagfelt, og ikke bør slås sammen med for eksempel ferdsel.

På bakgrunn av informasjon i meldingen om at hubro muligens hekker nær planområdet, ber DN om at denne arten (sammen med andre rødlistearter/ansvarsarter) får spesielt fokus i utredningen.

Rørvassheia/Aunkrona vindkraftverk

Aunkrona er en utvidelse av Rørvasslia. DN anbefaler at plan- og utredningsprosessen samkjøres for disse to områdene. Tiltaket berører inngrepsfrie områder både i sone 1 og 2. I tillegg ligger verneområdene Skjellådalen og Øyenskavlen i nærheten av planområdet. Meldingen viser til at området ikke er viktig for friluftsliv, men at en utbygging til en viss grad vil lette adkomsten til området. DN vil påpeke at økt tilgjengelighet ikke er samme som økt mulighet for friluftsliv. DN viser til at det påvist hekke-/leveområde for kongeørn og fjellvåk samt mulig hubrolokalitet i nærheten av planområdet. Effektene for disse artene sammen med andre rødlistearter/ansvarsarter må følges opp i utredningen.

Blåheia vindkraftverk

Planområdet er i følge meldingen på 104 km², men i meldingen om samordnet nettilknytning er planområdet satt til 47 km². Vindkraftanlegget vil medføre bortfall av hele eller deler av det inngrepsfrie området (sone 2) på Blåheia. Verneområdene Granholtvatne og Seterelva ligger i influensområdet.

Meldingen viser til at det ikke er noen aktiv tilrettelegging for friluftsliv i området, men det ligger hytter innenfor planområdet. Det vises også til at området vil være åpent for friluftsliv etter en utbygging. DN ønsker å presisere at friluftsliv er et eget fagfelt, og ikke bør slås sammen med for eksempel ferdsel.

DN viser til at det er lokalisert hekke-/leveoråde for både hubro og kongeørn i utbyggingsområdet. Det er nødvendig at disse artene sammen med andre rødlistearter/ansvarsarter må følges opp i utredningen.

SAMORDNET NETTILKNYTNING AV VINDKRAFTVERKENE PÅ FOSEN

Meldingen om samordnet nettilknytning beskriver behov for 132 kV kraftlinjer fra anleggene fram til tilkoblingspunkt på sentralnettet. Meldingen inneholder ulike alternativer. Det er vanskelig å uttale seg til planene om en samordnet nettilknytning av vindkraftverkene på Fosen ettersom nettløsningen blant annet er avhengig av omfanget av vindkraftutbyggingen. Det er imidlertid helt nødvendig med en samordning av nettilknytningen av vindkraftanleggene. Samordningen må også ses i sammenheng med ny 420 kV kraftlinje mellom Namsos og Roan.

Innvordsfjellet vindkraftverk vil med sin lokalisering langt ut på kysten medføre en lang tilknytningslinje uavhengig av samordningsløsning. Etter DN's vurdering vil dette medføre en ekstra miljøbelastning ved en eventuell utbygging av Innvordsfjellet vindkraftverk.

Kommentarer til foreslått utredningsprogram for samordnet nettilknytning

DN mener det er viktig å få utredet alternativt tilknytningspunkt på 420 kV-linjen beliggende mellom Namsos og Roan, slik dette er skissert i punkt 4.4 i meldinga om samordnet nettilknytning. DN viser til at den skisserte traséen mellom Bratli og Namsos samsvarer med alternativ 1 i søknaden om 420 kV kraftlinje mellom Namsos og Roan. Dette alternativet er frafalt i Statnetts søknad blant annet på grunn av konflikt med friluftslivinteresser. Det er dermed klarlagt at kraftlinje på den aktuelle strekningen vil være i sterk konflikt med viktige miljøinteresser, og DN mener det er viktig å få utredet alternativer til framføring av en 132 kV-linje på strekningen.

DN tilrår at biologisk mangfold på de aktuelle strekningene kartlegges gjennom nye feltregistreringer. Tiltakshaver legger opp til å bruke eksisterende informasjon sammen med supplerende feltbefaring. DN mener at dette ikke er tilstrekkelig.

Under overskriften "Verneinteresser og annen arealbruk" bør det tas inn et punkt om å beskrive eksisterende og planlagte verneområder i nærheten av aktuelle traséer samt konsekvenser av tiltaket.

REGIONALE PLANER FOR VINDKRAFT

Sør-Trøndelag fylkeskommune har utarbeidet et forslag til fylkesdelplan for vindkraft som nå er ute på høring. DN er kjent med at Nord-Trøndelag fylkeskommune er i ferd med å starte arbeidet med en energiplan som også vil innbefatte vindkraft. Fylkestinget i Nord-Trøndelag har gjennom behandling av tidligere vindkraftsaker lagt premisser for hvor de ønsker en eventuell videre satsing på vindkraft i fylket.

Utbygging av vindkraft på Fosen berører både Sør- og Nord-Trøndelag. DN legger til grunn at videre vindkraftutbygging på Fosen bør forventes til fylkeskommunen har fullført sine planprosesser. De regionale planene for vindkraft vil være med på styrke grunnlaget for en hensiktsmessig planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg på Fosen.

KONKLUSJON

DN tilrår supplerende kartlegging av biologisk mangfold før konsekvensutredningen for den planlagte 420 kV-linjen Namsos-Roan kan godkjennes. Vi tilrår også at det utarbeides nye temakart.

Primært mener DN at videre vindkraftutbygging på Fosen må stilles i bero til fylkeskommene har fått gjennomført planprosesser vedrørende vindkraft i fylkene.

Sekundært må den gjennomføres en samlet vurdering av konsekvensene på naturmiljø, friluftsliv og landskapet for de meldte vindkraftanleggene på Fosen. Det er viktig å få utredet sumvirkningene av de meldte vindkraftanleggene. Utredningene kan ikke utelukkende basere seg på eksisterende kunnskap da den både kan være mangelfull og av eldre dato. Det er avgjørende for konsesjonsbehandlingen at det gjennomføres ny kartlegging. Det må legges til grunn en samordnet nettilknytning av vindkraftanlegg på Fosen som minimerer behovet for nye kraftlinjer. Muligheten til å oppgradere eller sanere eksisterende linjenett må utredes.

Med hilsen

Odd Kjærem
seksjonssjef

Snorre Stener

Vedlegg

- Faktaark
- Kart med 10 km buffersone inntegnet.

Kopi til:

Miljøverndepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	Oslo
Riksantikvaren	Postboks 8196 Dep	0034	Oslo
Osen kommune		7740	Steinsdalen
Flatanger kommune		7770	Flatanger
Namdalseid kommune		7750	Namdalseid
Namsos kommune	Abel Meyers g. 12	7800	Namsos
Roan kommune		7180	Roan
Overhalla kommune	Postboks 73/74	7864	Overhalla
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Statens Hus	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag		7734	Steinkjer
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Seilmakergata 2	7735	Steinkjer
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Erling Skakkes gate 14, Fylkeshuset	7004	Trondheim